

Horváth Róbert

A TIGRISLOVAGLÁS SZIMBÓLUMA

A tigrislovaglás szimbóluma. *Duo Gladii. A szellemi ellenállás lapja* (Székesfehérvár) IV. évf. 4. sz. (2026. május) 9–21. o.

A szimbólum

A tigrislovaglás jól ismert szimbólum a kínai tradícióban, pontosabban meghatározva az operatív taoizmusban. Még gyakoribb a tibeti buddhizmusban, mindenekelőtt Mahákála vonatkozásában. A hindú hagyományban sokszor ábrázolják tigrisen lovagolva Durgát és Kálit, s az állat feltűnik az eposzok isteni hőseinek társaságában. Nemrég láttunk egy tizenkilencedik századi japán festményt, Gjószaik alkotását, mely arról tanúskodott, hogy a samurájok berkeiben szintén ismert jelkép lehetett. Habár a hagyományok, melyekben megjelenik a tigrislovaglás, meglehetősen különböznek egymástól, ez nem jelenti azt, hogy ne léteznének azonos vagy hasonló elgondolások. A jelen esetben nehéz kellő konkrétsággal megragadni ezeket, mivel nincsenek részletesen kifejtett doktrínák a tigrislovaglással (*vjághra-váhana*) kapcsolatban. Ez a tradicionális mítoszok és a szimbólumok esetében gyakori, hiszen egy idea megléte nem mindig függvénye írott tanításoknak.

A jelkép és a mögöttes elgondolások megértése érdekében most célszerűnek látszik, ha létező kapcsolódó doktrínák felé fordulunk. Így szóljunk néhány szót a *váhana* hindú eszméjéről. A szanszkrit *vah* szótó többnyire 'vinni', 'hordozni' vonatkozású. A szokásos hátasállatkénti (értelmező) fordítás mellett a *váhana* alapjelentése 'vivő', 'hordozó', úgy konkrét, mint átvitt értelemben (vö. latin *vehiculum*). A kapcsolódó metafizikai koncepció szerint a természeti világban *minden* hordozó: az érzékelés, a spirituális módszerek és fokozatok, a saját személyünk – minden. A létesült világ körében senki és semmi nem önmaga, nem teljesen és tisztán önmagára alapozott. Az isteni, sőt az istenek feletti valóságokat képviselő létezőknek is hordozókra van szükségük ahhoz, hogy létezve fennmaradjanak és érvényesítsék isteni erőiket, befolyásukat. A *saktival* kapcsolatos koncepció mellett Siva *váhanája* általában bika (Nandí), Ganésáé patkány (Músika), Brahmáé hattyú (Hansza), Visnué, Krisnáé és Rámáé mitikus madár (Garuda), Kalkié ló, Szkandáé páva.

A magasabb princípiumot képviselő *hordozott* bensőséges összefüggésben áll a *hordozójával*. A kapcsolat hasonló a színész esetéhez, aki valaha csak énjéhez közelálló maszkokat és szerepeket választott. A hordozó – túl minden választáson – egyfajta inkarnációs lényeg: azt a specifikumot fejezi ki, ahogyan, amelynek segítségével a hordozott a létezés világában a lehető legjobban kifejezni, fenntartani és érvényre juttatni

tudja önmagát. Mélyebb értelmű a zászlónál, melynek jele *alatt* szellemi harcát vívja. A *váhana* koncepciója – a *saktira* vonatkozó doktrínákkal párhuzamosan – emlékezetünkbe idézi a sámán és a totemállata között fennálló kapcsolatot.

A tanítás végül is azt mondja, hogy a hordozó *egy* a hordozottal, szellemi értelemben azonban *kevesebb* annál. A *váhanák* nevei olykor az általuk hordozott istenek nevei vagy jelzői, mégsem mondhatjuk, hogy az előbbiek igazi spirituális nagysággal vagy jelentőséggel bírnának az utóbbiak nélkül. Matematikailag kifejezve a hordozók a hordozottak reciprokai (multiplikatív inverzei).¹ Más hordozókat is nehéz összeegyeztetni a hordozottakkal, helyesen felfogni azt az ellentmondásos egységet, hogy a hordozott egyszerre egy a hordozóval és magasabb rendű annál, de különösen nehéz ez a fékevesztett tigris esetében.

Jelentések

A *tigris* olyan hordozó, amely kiszámíthatatlan vadsága miatt *szinte* antitézise a hordozottnak. Ezért is tekintették ezt az állatot viszonylag ritkán *váhanának*. Julius Evola kiemeli a tigris utolsó korszakkal kapcsolatos jelentését. Eszerint a *kalijuga* végső fázisa elemi, alvilági erőinek, mondhatni, a feneketlen mélység elszabadult erőinek szimbóluma.² E jelentésárnyalattal állna összefüggésben, hogy főként a viszonylag kései istenek – Durgá és Káli – esetében vált kifejezett hordozóvá.

A tigris mindemellett *női* jelkép, amit a hindú istennőkön kívül a taoista szimbolizmus is jól mutat. „A sárkány beburkolózása és a tigris játéka” kifejezéssor, melyet Henri Maspéro dokumentált, egyebek között szexuális utalás a behatoló *phalloszra* és a közösülésben aktív nőre. A sárkány itt a princípium (*tao*) férfiúi, a tigris pedig a női aspektusának kifejezője, mindkettő elementáris formában megjelenítve.

De mi a *tigrislovaglás*? A hagyományos szimbólumok mindig többféle jelentést hordoznak a saját körülhatárolható jelentéstartományukon belül. A vonatkozthatóságok köre még tágabb, a maga teljességében szinte felkutathatatlan a konkrétumokat firtató modern ember számára, aki mindig megáll az egyes konkrét vonatkoztatásoknál. Mint a tigris esetében, úgy annak meglovaglása tekintetében is

---

¹ Amelyekkel egy számot megszorozva az eredmény 1 lesz. Átvitt értelemben kifejezően mutatja e viszonyt Julius Evola *Meglovagolni a tigrist* című könyvének (Budapest, 2009, Persica) választott borítóképe: a tigris szemének színe ugyanolyan jádezőld, mint az által hordozott taoista bölcs *nagylábujjának*. Mellesleg a bölcs hegyként magasodik a hordozó fölé, ugyanakkor könnyű, mint a kezében tartott madártoll. Nadrágja kősziklát idéz, a hajfonata (vagy lebbenő ruhája?) pedig angyalszárnyat, a tigris farkának pozitív ellenképét.

² Julius Evola: *A hatalom yogája. Tanulmány a tantrákról*. Ford. Zólyomi Gusztáv. Budapest, 2007, Persica, 28. o.

csupán néhány jelentésre mutathatunk rá.

A legkevésbé sem csak felülünk a jelen korra jellemző erőkre, s a korszellem elemein kívül többségében másmilyen eszközöket használunk. Nem is csak annyit teszünk, hogy kitüntetett szerepet szánunk életünkben a nőknek és a szexualitásnak. Az említettek is beletartozhatnak, de az utóbb hivatkozott helyen Evola azt mondja, mindenekelőtt meg kell ismernünk a jelen korszakban elszabadult erők negativitását, utána kell értelmet adnunk még azoknak is: *„arról van szó, hogy megértsük őket, hogy szembeszálljunk velük, hogy belevágjunk abba a kalandba, amelyet legkifejezőbbben talán a kínai »tigrislovaglás« jellemez, hogy »a méreg orvossággá való átalakításának« tantrikus princípiuma szerint hasznot húzzunk belőlük.*”³ A megértés mellett kiemeljük az *átalakítás* kifejezést, amely világosan mutatják, hogy a tigrislovaglás nem egyszerűen vitetesként, ráhagyatkozásaként, netán alantas vonzódások és egyéni érdekek kiaknázásaként értendő. Nietzsche is vallotta, hogy *„ami nem öl meg, az megerősít”*, mégsem feltétlen igazság ez, hiszen átalakítás nélkül nem nyújt semmiféle garanciát a valóban spirituális előrehaladásra a leginkább autonóm létezők számára sem.

Evola másutt: *„[a tigrislovaglás] azt jelenti, hogy nem térünk ki a veszedelmes erő elől, és még kevésbé fordulunk közvetlenül szembe vele, hanem – miközben rendíthetetlenek maradunk – belekapaszkodunk: mivel eleve abból indulunk ki, hogy legyőzzük.*”⁴ A fentebb említett értéssel és átalakítással a tigrislovaglás célja a tigris szellemi legyőzése: *„Ez egy távol-keleti fogalom, amely azt a gondolatot fejezi ki, hogy ha sikerül meglovagolnunk a tigrist, nemcsak megakadályozzuk, hogy ránk vesse magát, hanem ha megragadjuk és nem esünk le róla, végül le tudjuk győzni.*”⁵ Ugyanott ezt is írja: *„amikor egy civilizáció ciklusa a végéhez közeledik, nehéz elérnünk valamit, ha a mozgásban levő erőknek közvetlenül ellentmondunk, ellenállunk. Az áramlat túl erős, és elsodorna benniünket. (...) Ekkor a követendő princípium az lehet, hogy hagyjuk szabadon lefutni a korszak erőit és folyamatait, azonban maradjunk szilárdak és készek arra, hogy közbelépjünk, amikor »a tigris, aki nem tudja rávetni magát arra, aki meglovagolja, elfárad a futásban.«*”⁶ Egy negyedik helyen így összegzi a tigrislovaglás szimbólumának néhány jelentését: *„olyan erőket ragad meg, amelyekkel nem tud közvetlenül szembeszállni, hogy legyőzze őket, és olyan folyamatokat, amelyek ellenállhatatlanokká és megfordíthatatlanokká váltak. Miközben rendíthetetlen marad, ezeket az erőket és folyamatokat úgy irányítja, hogy meghaladja őket és megszabaduljon tőlük, ne pedig azok pusztítsák el őt, mint ahogy kortársai*

---

³ Uo.

⁴ Julius Evola: *A szexus metafizikája*. Ford. Szongott Rudulff. Budapest, 2000, UR /A cinóberösvény könyvei/, 324. o.

⁵ Julius Evola: *Meglovagolni a tigrist. Egzisztenciális orientáció a felbomlás korában*. Ford. Franco de Fraxino. Budapest, 2009, Persica, 31. o.

⁶ Uo. 33. o.

közül szinte mindenkit elpusztítanak.”⁷

Gyakorlat

Összegyűjtve, amit a tigrislovaglás szimbolikus jelentéseiről Julius Evola írt, gyakorlati szempontból a következőket mondhatjuk. Ha már nem tudunk kitérni a korszellem, a jelen kor romboló erői, tendenciái és jelenségei elől, ha nem tudunk közvetlenül szembeszállni velük, akkor, és csakis akkor, használhatjuk őket, meglovagolhatjuk, de nem az összeset, hanem néhányat. Ám tőlük és magától a korszaktól függetlenül rendíthetetlenül ki kell tartanunk, a *hátán* maradnunk, amíg ki nem fullad.

Vannak erők, amelyek a korszellem és a női princípium mindent átható voltával összefüggésben állva megkerülhetetlenek és szemtől-szemben állva legyőzhetetlenek (vagy legalábbis valóságos módon ilyenek tűnnek). Az úgymond objektív okokkal párhuzamosan léteznek egyéni determinációk, hiányosságok és szituációk, amelyek a megkerülhetetlenség és a szemtől-szemben legyőzhetetlenség domináns tapasztalatát okozzák. A tigrist nem lehet versenyt futva legyőzni és menedéket is nehéz találni előle. Fegyverünk sincs már, hogy megöljük. Ha mégis elfuthatunk és elbújhatunk, megtehetjük, ez azonban lehet, hogy csupán időleges megoldása a problémának. Könnyen előfordulhat, hogy újra megjelenik és legközelebb nem sikerül elmenekülnünk vagy elbújnunk, ami egyébként is csak két megoldás, ráadásul nem a legbátrabb.⁸ Ha nem sikerül elbújni vagy menedéket találni, jobb tehát őszintén megvallani, hogy megkerülhetetlenként és szemtől-szemben legyőzhetetlenként áll előttünk.

Mint említettük, a tigris nem korlátozódik a női erőkre és a szexualitásra, vonatkozathatósága igen széleskörű: lehet gondolat, érzelem, jelenség és sok minden egyéb, ami a karakterének pontosan megfelelő. Evolánál a kor általános szellemén kívül kulturális, művészeti és gondolati irányzatokként jelentkezik. Megkerülhetetlenségének és szemtől-szemben legyőzhetetlenségének a tapasztalataikor (tekintsük azokat a kor sajátosságaiként és egyéni meghatározottságainkból következőkként), amikor nem tudunk már elfutni, sem elbújni előle, az egyetlen hely, ahol nem tud felfalni, a háta. *Ezért* felülünk rá. Hogy ne érjen el és ne vessen le, hagyjuk, hadd vágta. Közben ügyelünk rá, hogy ne essünk le. *Egyszerre* élvezzük és nem élvezzük a vágóját. Ha egyáltalán nem élveznénk, nem hagynánk vágatni, és nem feledkezne meg rólunk. Ha csupán élveznénk, akkor a neutralitásról, a fensőbbiségről, a rendíthetlenségről megfeledkezve leessünk. Mindkettő önmagában is halálos lenne: a tigris levetne és azonnal felfalna, vagy visszafelé tartva falna fel. A bensőleg sikeres vágta után, ha kifulladt, veszély nélkül

---

⁷ Julius Evola: *A cinóberösvény*. Ford. Franco de Fraxino. Budapest, 2006, Nemzetek Európája, 239. o.

⁸ Hozzá kell tennünk, hogy a bátorság inkább etikai, mint spirituális erény. Kockáztatni lehet, a vakmerőség azonban nem bátorság, semmilyen szinten nem pozitívum.

leszállhatunk róla, és tisztán a saját céljaink felé vehetjük az irányt.

Az evolai leírások esetében nem merül fel két kérdés. Az egyik: kifejezetten *keresniük kell-e* a tigrist és a vele való találkozást? A másik: *mit kell tennünk vele* miután kifáradt?

Az első kérdés minden bizonnyal azért nem vetődött fel, mert – mint láttuk – a tigris főként a jelen kor szellemeként értelmeződött, úgy, mint amit nem lehet elkerülni, mint amivel az ember okvetetlenül találkozik. A kérdés ennek ellenére fontos, tekintve, hogy az ember komplex lény, aki egyáltalán nincs minden vonatkozásában az időbe vetve: vannak, vagy legalábbis lehetnek olyan önátélési szintjei, amelyeket megvalósítva (addig, amíg azokon tartózkodik) nem, illetve alig találkozik az utolsó korszak erőivel. Mégis, e szintek vonatkozásában ugyancsak felvetődik, hogy a tigris nem-keresése negatív megítélhető szellemi passzivitást rejt magában: betagozódást jelenthet bizonyos állapotokba, amely az utolsó kor sötét erőinek esetleges, nem várt, hirtelen és véletlenszerű felbukkanását eredményezi. A tigris megjelenése ekkor vagy teljesen felkészületlenül éri az embert – olyan állapotban, amelyben bizakodott, hogy nem fog megjelenni –, vagy bár számított rá ugyan, lényegében nem ő idézte elő a megjelenését.

Ami a másik lehetőséget, a tigris tudatos felkeresését illeti, itt az ember egy sajátos *függőségi* viszonyba kerülhet, akkor is, ha a hozzá való viszonya alapvetően kreatív, aktív és le akarja győzni. A törekvő úgy is alárendeltje a tigrisnek, ha mindenáron keresi a megjelenését.

Így azt mondhatjuk, nem létezik semmiféle általános érvényű előírás arra nézve, hogy a tigrist nem szabad keresni, de arra sem, hogy kifejezetten keresni kellene. A nem-keresés eseteiben az előbb, a keresés eseteiben az utóbb említett veszélyekre kell tekintettel lenni.

A második fenti kérdés azért merül fel (azon kívül, hogy a gyakorlat lehető legtöbb konkrét aspektusát szeretnénk figyelembe venni), mert Mithras némileg hasonló jelképrendszerében a bika leölésre kerül. Vajon miért nem mondja ki a tigrislovaglás tradicionális szimbolikájának egyetlen általunk ismert változata sem, hogy miután a vágtában kifulladt, meg kell ölni a tigrist?

Egyrészt, mert a tigris *váhana*, hozzánk tartozik, valamiféleképpen – inverz módon – önmagunk. Másrészt a jelkép olyan korszakkal kapcsolatos, amikor már nincsenek megfelelő fegyvereink, sem a külső eszközök, sem a benső kvalitások értelmében. Azonban, ha volna is módunk az állat megölésére, e tett akkor is magában foglalna egyfajta menekülést: azért ölnénk meg, hogy ne kelljen újra meglovagolni. A szóban forgó aktus többé vagy kevésbé magában rejtene a következő tigrislovaglástól való félelmet. Így hát a tigristől – és mindattól, amit jelent – való megszabadulás az állat kifulladásával megy végbe. Amint újra erőre kap és hatalmassá válik, ismét nem lehet

elmenekülni és elbújni előle, újfent meg kell lovagolni. A legtöbb változat még a tigris kifulladását sem említi: a megszabadulás vágta közben megy végbe, az említett evolai kritériumok teljesítése révén, függetlenül a hordozó konkrét sorsának részleteitől.

Filozófia és alkalmazások

Julius Evola *Meglovagolni a tigrist. Egzisztenciális orientáció a felbomlás korszakában* című könyve segítségével megpróbálunk néhány további részletet hozzátenni a tigrislovaglás mai alkalmazhatóságához.

Evola gyermekkorunk hősei és kamaszkorunk álhősei után ifjúkorunk, kora felnőttkorunk hőse volt, akinek műveihez újra és újra szívesen visszatérünk, úgy gondolatban, mint írásban. Függetlenül a követői által elért szellemi eredmények kérdéséről, valójában a szó szoros értelmében mesteri szerzőről van szó, akitől nagyon sokat lehet tanulni, éppen ezért érdemes a műveit többször újraolvasni. Még Titus Burckhardt is elismerte, hogy „gyakran mesteri” (*often masterly*).⁹

A legfontosabb tradicionális igazságokat többnyire alkalmazott formákban, korproblémák közé helyezve mutatta fel és adta tovább.¹⁰ Evola adaptációi alapvetően helyesek és fontosak a mai ember számára. Megfogalmazásai több mint zseniálisak. René Guénon műveihez hasonlóan igen komplex, hihetetlenül jól felépített könyveket írt, melyek igazi jelentősége a nagyszerű megfogalmazásokon túl, a ki nem mondott vagy röviden kimondott konzekvenciákban rejlik. Mindig féltő, hogy az olvasók elvesznek a stílus-frappáns részletekben, nem figyelve a művek egészének tudatos felépítésére és a kortól független valódi igazságokra. Könnyen megeshet, hogy a *Meglovagolni a tigrist* estében elsodorja őket a kritikai hangnem, s nem vonják le azokat a végkövetkeztetéseket saját magukra nézve, amelyek rövidségük ellenére a metafizikai mondanivalót képviselik. Evola erősen etikai szelleme is eltérítheti őket a legfontosabbaktól.

Először vizsgáljuk meg, hogy kiknek írta ezt a könyvet, mert így megláthatjuk, kiket tart olyanoknak, akik számára a tigrislovaglás – mint szimbólum, mint idea és mint praxis – különösen fontos lehet. Azután megnézzük a tigrislovaglás evolai alkalmazását: konkrétan mivel és miben vélte megvalósíthatónak.¹¹

---

⁹ Titus Burckhardt: „Tigrislovaglás”. Ford. Németh Norbert. *Tradíció* évkönyv, 1999, 175. o. (A recenziót Burckhardt eredetileg franciául írta, 1962-ben közölte az *Études traditionnelles* folyóiratban.)

¹⁰ A tigrislovaglás nyilvánvalóan nem tekinthető végső és legfontosabb tradicionális igazságnak. Evola ezzel kapcsolatban így írt: „A könyvben [Meglovagolni a tigrist] ezt a fogalmat kizárólag a személynek a felbomlás korszakában aktuális benső problémáira, magatartására, cselekedeteire és reakcióira alkalmazom.” Julius Evola: *A cinóberösvény*. Id. kiad. 239. o.

¹¹ Mint említettük, a tradicionális szimbólumok összetett jelentéseinek konkrét alkalmazhatósági köre igen tág. Ezekből Evola azokat az „egzisztenciális orientációkat” vette tekintetbe, amelyek a saját korában, a

A szerző körülbelül az 1930-as évek elejétől már csaknem kizárólag azoknak írt, akik a nagy szellemi tradíciók – az integrális értelemben vett Tradíció – világában érezték igazán otthon magukat. *„Mindaz, amit mondunk, nem vonatkozik napjaink bármely emberére. Olyan embert tartunk szem előtt, aki – noha még ott is bele van bonyolódva a mai világba, ahol a modern élet a legnagyobb mértékben problematikus és paroxisztikus – bensőleg nem tartozik ehhez a világhoz, és nem is törekszik arra, hogy engedményeket tegyen ennek a világnak, mivel lényegében úgy érzi, hogy kortársaink igen nagy részével szemben egy másik rasszhoz tartozik. Ennek az embernek a természetes helye – az a föld, ahol nem lenne idegen – a tradíció világa.”* (24. o.)¹²

A Tradíció világával szimpatizáló embereken belül Evola négy típust különböztet meg. Az első: *„Úgy tűnik, egy kis csapat hajlandó arra, hogy elveszett pozíciókért is harcoljon, és tanúságtétele érvényes, ha nem hajlik meg, ha nem tesz engedményeket, engedvén olyan csábításoknak, amelyek valamilyen sikerrel kecsegtetnek.”* (25. o.) Azok csoportjáról van szó, akik külső, politikai síkon is tevékenykedni akarnak, restauratív módon.

Úgy látszik, az iméntiektől elkülöníti a következő típust: *„Vegyük számításba (...) ama nagyon keveseket, akik intellektuális síkon (...) még ki tudnak állni a »tradicionális« értékek mellett, és így a »jelenlét akcióját« fejthetik ki: olyan akciót, amely kétségtelenül hasznos, mivel megakadályozza, hogy a jelenlegi világ ne csak materiálisan, hanem ideálisan is bezárjon minden horizontot, és ne engedjen felmerülni bármilyen az övétől különböző mértéket. E személyek révén fennmaradhatnak a távolságok: más lehetséges dimenziók, az élet más jelentései, amelyek azok számára mutatkoznak meg, akik képesek elszakadni, képesek nem csupán a jelenlevő és közeli dolgokra nézni.”* (25–26. o.) *„(...) azon túl, hogy elismeréssel illetem az elhivatottságuk következtében harcolni szándékozókat, mivel nem tehetek másként, azokat is elismeréssel illetem, akik éppenséggel az eszmék, a tradicionális világnézet síkján a tanúságtétel akcióját hajtják végre.”* (275. o.)¹³ Nem nehéz felismerni, hogy itt a huszadik századi össztradicionális szellemi áramlat képviselőiről van szó.

A harmadik – korunkban legritkább és szám szerint legkisebb – típus: *„Mások számára viszont arról van szó, hogy teljességgel elszigeteljék magukat, ez azonban olyan belső hajlamokat és kiváltságos anyagi körülményeket tételez fel, amelyek napról napra ritkábbak.”* (25. o.) Ők azok, *„akiknek lehetőségük van a materiális elszigetelődésre”* (26. o.). Annak típusa, *„aki – miután elszakadt a környezetétől – minden energiáját a transzcendencia irányába fordította, ahogyan azt a vallás területén az aszkéta vagy a szent teszi.”* (242. o.) Az el- vagy kivonult

---

huszadik század első két harmadában meghatározóak voltak, általánosan ismert kulturális irányzatok, jelenségek, felfogások és tendenciák létrejöttéhez vezettek.

¹² A szövegtestben megadott oldalszámok a *Meglovagolni a tigrist* hivatkozott kiadására vonatkoznak.

¹³ Ez az idézet nem magából a műből, hanem a Függelékébe foglalt interjúk egyikéből származik.

szerzetesi típusú emberekről van szó, akik közé néhány össztradicionalista is tartozott.

Végül a negyedik típus: *„amely elfogadja, hogy a világban és korunkban él, de belső formája mégis különbözik kortársai belső formájától.”* (242. o.) *„Sem az ideális sztoikus típus, sem a differenciált ember nem engedi meg, hogy ilyen [társadalmi és kor-] motívumok bensőleg megérintsék, hogy méltóságát bármiképpen is megsértse az, ami a társas élethez kapcsolja.”* (252. o.) *„(...) akik nem tudják vagy nem akarják felégetni a jelenlegi étellel összekötő hidakat, akik ezért annak a magatartásnak a problémájával szembesülnek, amelyet életük során a legelemibb reakciókra és viszonyokra vonatkozó rendben kell tanúsítaniuk.”* (26. o.) E „típus” kapcsán megjegyezzük, hogy nyilvánvalóan nagy különbség van a *valamit nem tudni* megtenni és a *nem akarni* megtenni között.

Evola még így fogalmazza meg a negyedik típus alaptapasztalatát, személyes gyakorlati problémáját és orientációját: *„Ez az ember tudja, hogy egy olyan civilizációban, mint a jelenlegi, lehetetlen helyreállítani a tradíció világában a létezés egészének értelmet adó struktúrákat.”* (242. o.) *„(...) el kell hagyni minden olyan konstruktív külső célt, amelyet nem lehet megvalósítani a felbomlás olyan korszakában, mint a jelenlegi, és (...) azt a tisztán egyéni problémát kell megoldani, amely lényegében a következő: hogyan élhetek úgy, hogy »ami felett nincs hatalmam, annak ne legyen hatalma felettem«?”¹⁴* *„(...) mivel lehetetlen a normális, tradicionális rendszerhez való valódi és általános visszatérés értelmében pozitív módon cselekedni; mivel a modern társadalom, kultúra és szokások légkörében lehetetlen saját létezésünket szervesen és egységesen kialakítani, csak azt vizsgálhatjuk meg, hogy egészében hogyan fogadhatjuk el a felbomlás szituációit anélkül, hogy azok bensőleg érintenének bennünket. Továbbá megvizsgálhatjuk azt, amit a jelenlegi fázisban – végső elemzésben: az átmenet fázisában – kiválaszthatunk, elválaszthatunk a többitől, és egy olyan magatartás szabad formájában fogadhatunk el, amely külsőleg nem »anakronisztikus«, amely összemérhető azzal, ami a kortárs gondolkodás és életmód területén a leghaladóbb, miközben bensőnkben egy teljesen más szellem határoz meg és irányít bennünket.”* (29. o.) *„(...) a tradíció által a továbbiakban adható támasz nem egy általa már kialakított bármilyen pozitív, reguláris és elismert struktúrára vonatkozik, hanem elsősorban arra a doktrínára, amely úgymond a sajátos történeti megfogalmazását megelőző és annál magasabb formaelőtti állapotban foglalja magában a tradíció princípiumait, és amely a múltban nem a tömegeké volt, hanem a »belső doktrína« jellegét viselte.”* (29. o.)

Mindebből bizonyára kiderült, hogy a tigrislovaglás tradicionális szimbólumát, különleges út-felfogását Evola a negyedik „típus” számára ajánlotta, könyvét elsősorban annak írta.

Gianfranco de Turrist illeti az érdem, hogy kimutatta (8–10. o.), Evola magát az első típusba tartozónak is vélte. Az *Emberek és romok* című könyvében ennek a típusnak a

---

¹⁴ Julius Evola: *A cinóberősvény*. Id. kiad. 238–239. o.

sajátosságait valósította meg és ehhez a típushoz szólt. Ha most hozzávesszük ehhez a fenti második típus jegyében írt műveit (például *A hermetikai tradíciót*, *A felébredés doktrínáját* vagy *A hatalom jogáját* és más könyveket), továbbá azt, hogy a harmadik típus magatartását is lehetséges megoldásként tekintette (lásd fentebb), akkor azt láthatjuk, hogy nemcsak objektív „típusokról”, más emberekről van szó, hanem a saját legalapvetőbb négy szellemi magatartásunkról és irányulásunkról.

Úgy véljük, ahhoz, hogy a tigrislovaglással kapcsolatos lehetséges illúziókat és visszaéléseket elkerüljük, mind a négy iménti típus jellemzőit a sajátunkként kell tekinteni, mind a négy alaporientációt kultiválnunk kell, beleértve az alkalmankénti teljes visszavonulást is (amely közel sem igényel nagyon kiváltságos anyagi körülményeket). Persze érvényes marad, amit az elfutás és a menedékkeresés kapcsán korábban mondtunk. A négy legalapvetőbb szellemi magatartás sajátosságai, egymást kiegészítő volta azonban a segítségünkre válnak, ha körültekintően járunk el és a hangsúlyokat jókor jó helyre tesszük ki.

Alkalmazások és gyakorlat újra

Most összegző módon megvizsgáljuk, hogy milyen konkrét módon alkalmazta Evola a tigrislovaglást a könyvében. Ez egyáltalán nem evidens, hasonlóan az ugyancsak szimbolikus című *Cinóberösvény* esetéhez, amelyben szintén csupán néhány sor áll a cím kapcsán, és ritkán értették meg, hogy életművének egésze (melyet az a könyv bemutat) milyen szoros kapcsolatban áll a cinóber alkímiai szimbólumával. A *Meglovagolni a tigrist* például „pesszimista” könyvnek nézték,¹⁵ nem tudván, hogy miben áll e tényleg talán minden addigi művénél erősebb korkritika és a tigrislovaglás kapcsolata.

Tartalmát tekintve a könyv főként irányzatkritika: a nihilizmus, az eltérő nietzschei aktív nihilizmus, az immanentizmus, a sartré-i és a heideggeri egzisztencializmus, az individualizmus, a perszonalizmus, a vitalizmus, a naturalizmus, a szcientifizmus, a fenomenológia és az „új vallásosság” kritikája, kitérve olyan jelenségek vizsgálatára is, mint például a „testi zenék”, a drogfogyasztás, a nacionalizmus, vagy a család és a nemek

---

¹⁵ Ebből az állítólagos „pesszimizmusból” – amely helyett megfelelőbb lett volna „kérelmetlen realizmust” látni – három eltérő félreértés is fakadt. Egyesek egy arisztokrata származású öreg professzor modern világgal kapcsolatos kritikájának tekintették a könyvet, aki zsémbesen elutasítja a jelen világot. Mások, mivel kimondta a tradicionális restauráció kollektív és politikai lehetőségeinek lezáródását, felszólításként értelmezték a magánéletbe való visszavonulásra. Egy harmadik csoport elkeseredett akciókba kezdett. Mindhárom következtetés téves, összefüggésben áll a könyv „pesszimizmusként” történő értékelésével. (A harmadik félreértéssel a kötet Függeléke foglalkozik, legalábbis, ami politikai aspektusait illeti. E félreértés nem-politikai oldala tekintetében meg lehet jegyezni, hogy nem vették kellően figyelembe azt, amit Evola a transzcendencia felé való törekvésről mondott, tévesen értelmezve az autonómiáról írtakat.)

közötti viszonyok válsága. Evola számára mindezzel foglalkozni – akárcsak gondolatilag is – tigrislovaglás volt. A kiválasztás a tigris hátára ülés, a kritika a vágta és a rendíthetlenség, a méltányosság a saját cél felé irányítás, az eredmény pedig a tigris kifulladására.¹⁶

A huszadik századi össztradicionális szellemi áramlat egésze alapvetően nonkonformista volt, a polgári világ értékrendjén túlmutató, a képviselői közül mégsem írt senki olyan erőteljes polgárságkritikát, mint ebben a művében Evola.¹⁷ A polgári értékrend bírálata, egy sokkalta tradicionálisabb értékrenddel való rendelkezés, sőt egy bizonyos fokú polgárelenesség a tigrislovaglás egyik evolai kiindulópontja. Ezt követi a jelen korszak megkerülhetetlen és puszta szembenállással legyőzhetetlen erőinek megismerése, különösen azoké, amelyek dominanciájuk okán irányzatokat és irányvonalakat formálnak. A könyv különösen fontos abból a szempontból, hogy kritikai hangneme ellenére – amely a *hordozott* sajátja és arra utal vissza – reprezentálja a Tradíció híveinek jelenlétét és kommunikációképességét a jelenkori világban, azt, hogy nem egy avított, anakronisztikus eszme, hanem ismeri a jelenkori világot és benne él. Más célokra, de használja a „vívmányait”, s nem csupán papír-, billentyűzet- és monitortigrisek, hanem eleven és tudatos tapasztalatok formájában.

A megfelelő kiindulási pontok megtalálása után a tigrislovaglás lényegében nem más, mint *megismerés*.¹⁸ Másként fogalmazva *intellektuális cselekvés*, amely a szóban forgó szimbólum intenzitásával rendelkezik, de minden külső velejárója ellenére intelligens és szellemi megélés. A világ megváltoztatására való irányulással, külső akciókkal szemben a világ negatív erőinek benső célú megismerése és átélése.¹⁹ Ez a felszín tekintve olvasás, zenehallgatás, filmnézés, egyéb kulturális tájékozódások és részvételek formáját öltheti magára, de valódi megismerési erővel bír, és az ezekkel való foglalkozásból következő

---

¹⁶ Néhány esetben, mint például Edmund Husserl kritikájánál (168–173. o.) az ostromlás olyan nagy, hogy alig van lovaglás és elmarad a lehetséges minimális irányítás a saját cél felé.

¹⁷ Burckhardt egyetért Evola polgári civilizációt illető kritikájával, de bírálja, hogy nem tesz különbséget az e civilizációt jellemző formák és a benne, de fölötté fennmaradt szakrális örökség között. Lásd Titus Burckhardt: „Tigrislovaglás”. I. h. 175. o. (Úgy tűnik számunkra, hogy különösen a tizenhetedik, „Rombolások és felszabadulások az új realizmusban” című fontos fejezet háborította fel Burckhardtot.)

¹⁸ Kiegészülve természetesen a megismeréssel együtt járó „egzisztenciális orientációkkal”. (A magunk részéről nem értünk egyet az „egzisztenciális” hangsúlyozásával. E kifejezés nem igazán lehet a hiteles és spirituális „személyes megvalósítás” szinonimája, aminek Evola szánta. Az *exsistentia* és a *szanszára* összefüggése kapcsán lásd László András: *Tradíció és metafizika. Kérdések és válaszok*. Debrecen, 2007, Kvintesszencia, 50. o.)

¹⁹ Utóbbira csak egyetlen, már-már túlságosan konkrét példa a nagyvárosi éjszakai életben való részvétel. Az ilyen fajta, Evola által csupán futólag említett konkrétumokból soha nem szabadna kiindulni a tigrislovaglás tekintetében. Azt mondhatjuk, minél inkább túlzott konkrétumokat tart valaki szem előtt, annál kisebb a lehetősége a valódi tigrislovaglás mibenlétének megértésére.

sajátos problémákkal. Mentális velejárait tekintve a legtöbb ilyen megismerést átmeneti elragadtatottság, bizonytalanság és kétely kíséri. Ténykedésbeli, egzisztenciális, fizikai velejárai sem mindig olyanok, amelyeket kellemesnek lehetne nevezni.

„A szóban forgó állapot annak az állapota, aki – mivel biztos magában, mert személyének lényegi centruma a lét, nem pedig az élet – mindennel találkozhat, mindennek átadhatja magát és minden előtt megnyílhat anélkül, hogy elveszne: tehát elfogadhat minden tapasztalatot, immár nem azért, hogy próbára tegye és megismerje önmagát, hanem azért, hogy – a benne végbemenő átalakulásokra való tekintettel, amelyek így felkínálkoznak és megnyilvánulni képes új tartalmakat hozhatnak létre – kibontsa valamennyi lehetőségét.” (88–89. o.) „(...) ennek a rettenthetetlenségnek az alapját a transzcendencia bennünk levő dimenziójának kell tulajdonítanunk”. (81. o.) „Elfogadhatjuk vagy akarhatjuk a nem-egységet is; ama magasabb típusok kategóriáinál, akikkel foglalkozunk, lehet olyan, aki ezt megengedheti magának. Ebben az esetben az egység alapján véve fennáll, azonban elanyagtalanodik, egy mélyebb, láthatatlan síkon létezik.” (98. o.) „(...) csak a bennünk levő transzcendencia dönthet az ittlét abszolút felvállalásával kapcsolatos egzisztencialista követelmények értékéről és végső értelméről”. (116. o.)

Hogy az egyéni késztetések és születési determinációk tudatos megélését leszámítva nem a korszak erőivel, tényezőivel és eszközeivel való sodródásról, a velük való „kollaborációról” van szó, azt a tigrislovaglásban felmutatott kor- és irányzatkritika mutatja. Ha a tigrislovaglás lényegét tekintve nem más, mint megismerés egzisztenciális velejárokkal, akkor a tigris legyőzése nem más, mint mély megismerésből és fensőbbégből fakadó érvényes kritikai analízis a vágta közben és után. Ennek mesterkéletlen megszületésekor a tigris megszűnik vagy kifulladás. Közben persze meg kellett lovagolni és a hátán maradni.

Evola könyvéről írt ismertetésének a végén Titus Burckhardt felveti a következőket: *„Joggal merülhet fel a kérdés, hogy e metafora [a tigrislovaglásé] valóban megfelel-e a spirituális ember modern világ romboló tendenciáihoz való hozzáállásának; jegyezzük meg a következőket: mindenekelőtt a tigris nem lehet bármi; azon tendenciák és formák mögött, amelyeket Julius Evola a könyvében tárgyal, nem természetes és organikus erőt, nem hatalmat és szépséget adományozó saktit fogunk találni; továbbá a szellemi ember a radzsaszt felhasználhatja, a tamaszt viszont el kellene vetnie; végezetül, hogy vannak olyan formák és attitűdök, amelyek a szellemi ember bensőséges természetével és a spiritualitás formáinak ritmusával nem egyeztethetők össze.”²⁰*

Burckhardtnak itt – csakúgy, mint ott, ahol a dolgokban rejlő szimbolika három aspektusáról ír²¹ – tulajdonképpen igaza van, csak kár, hogy Evolának címezte sorait.

---

²⁰ Titus Burckhardt: „Tigrislovaglás”. I. h. 180. o.

²¹ Uo. 177–178. o. (Egy forma, azzal együtt, hogy szimbolikus jelentése inkább negatív, azért még rendelkezhet spirituális hatékonysággal. Nem olyan fajta hatékonysággal, amilyen a tradicionális

Mint láttuk, ő ugyanis nem mondta, hogy a spirituális ember *egyedül* a tigrislovaglásnak megfelelő módon áll hozzá a modern világ romboló tendenciáihoz. Azt sem mondta, hogy a tigris bármi lehetne. Talán megmutattuk, hogy a tigris pontosan milyen értelemmel bír a *váhanák* és a *saktik* körében a vonatkozó tradicionális szimbolikákban és doktrínákban. Burckhardt abból indul ki, hogy a tigris által jelképezett erő választott erő, miközben a tradicionális szimbolizmus és elvi koncepció kétséget nem hagyva rávilágít: éppen a megkerülhetetlen és szemtől-szemben legyőzhetetlen, minden választáson túli erők, a szükségszerűség és az antitétikusság – egyszerre vélt és valós – erőiről van szó. Ha az ember olyan helyzetben van, hogy választhat, természetesen *radzsaszi* erőket kell választania a *tamasziakkal* szemben (még inkább pedig *szattvaiakat*). Itt azonban nem választásról, hanem egy minden értékítélet ellenére elkerülhetetlen – vagy valóságosan annak vélt – erőiről van szó, bármennyire is minden törekvő „szépséget adományozó saktit” szeretne. Pontosán „*a szellemi ember bensőséges természetével és a spiritualitás formáinak ritmusaival nem összeegyeztethető*” erők megfelelő kezeléséről beszél ez a tradicionális szimbolika és gyakorlat, mentesen a szentimentalizmus szubtilis maradványaitól.

Egyébként, ami a *radzsaszt* és a *tamaszt* illeti, nem tisztán objektív, mindenki számára egyformán megjelenő alapminőségek. Egy *radzsaszi* minőség másvalaki számára *tamaszinak* tűnhet, ugyanúgy, ahogyan egy *tamaszinak* tűnő minőség másvalaki számára *radzsaszi* minőséget képviselhet. A hindú tantrizmus ebben a tekintetben odáig ment, hogy még az istentisztelet formái tekintetében is tétélezett *támaszika púdzsát*, a *tamaszi* minőség jegyében álló, meghaladandó istentiszteletet.

Ákárhogy is, az ember centruma a lét, az élet és a halál, a lét és a nemlét *feletti* értelemben vett lét, amely a partikuláris létezők és az alacsony szintű lételeg gondolások szempontjából „semminek” tűnik.²² Végül is ennyiben vállalható például a nietzschei aktív nihilizmus. Ez a *transzcendens* „semmi” egy életet alkothat, egy egyéni személyiséget, egy maszkot mozgósíthat a saját akaratának megfelelően. Ha jól játszik a saját színpadán, az élet és a maszk sem teljesen más, mint lét – azok is a transzcendenciából szövődnek. „*Miután minden felépítményt elutasítottunk vagy elpusztítottunk, és egyetlen bázisunk saját létünk, az életben való létezés végső értelme egyedül ezen lét (az, ami meghatározottan vagyunk) és a transzcendencia (az önmagában vett transzcendencia) közötti közvetlen és abszolút kapcsolatból származhat.*” (86. o.) „*Megvan*

---

szimbólumok spirituális hatékonysága, hanem alkalmi és indirekt, mégis spirituális hatékonysággal. Másutt már beszéltünk a negatív szimbólumok jelentőségéről, függetlenül attól, hogy többnyire szenzációéhesen közelítenek azokhoz: *Sacrum Imperium*, 11. sz. [2003. május] 24–30. o.)

²² Evola az általa vizsgált irányzatok tekintetében még Heidegger esetében talált túlságosan kevés „átalakítva felhasználható” nézetet (a husserli fenomenológián kívül). Talán azért, mert – mint Stefano Zecchi írta a könyv egyik előszavában – „nem rendelkezett az újabb Heidegger-értelmezésekkel”. (21. o.)

tehát az elszakadásnak a teljességgel átélt tapasztalattal való koegzisztenciája, a nyugodt »lét« és az élet szubsztanciájának visszatérő násza.” (90. o.)²³

Evola ilyen következtetések levonásával valósította meg monumentális kor- és irányzatkritikáját, melyben bizonyos fokig visszanyúlt ifjúkorának filozófiai nyelvezetéhez és nézeteihez. Művében olyan én-, individuuum- és személyiség-felfogást mutatott be, dolgozott ki végleg, amellyel gyökeresen cáfolta az egoista és negatív értelemben hősközpontú Evola képét.²⁴ Számunkra így teljesen abszurd, rabulisztikus és tájékozatlan az a gondolat, amit – az egyébként kiváló – Marguerite Yourcenar fogalmazott meg, nevezetesen, hogy „[Evola] sohasem gondolt arra, hogy felvegyerkezzen a tibeti lámák titkos fegyverével: a törrel, amely megöli az ént.”²⁵

Filozófia újra

A *Meglovagolni a tigrist* című könyvet sokszor, sokan értelmezték.²⁶ A legtöbb interpretáció meg sem közelítette a mű filozófiai nivóját,²⁷ általában megakadt az egyes alkalmazásoknál, kiragadásokra, egyéni vonzódásokra épült és gyakorlati öniszólásokat keresett. A könyv – nagy hatása mellett – Evola egyik leginkább félreértett műve. Három általános félreértés: a „pesszimizmus”, a „nihilizmus” és a „kizárólag apolitikus” ítélet. A második vad politikai akciókkal is találkozott, így a „kizárólag *apoliteia*” a legkevésbé jellemző vád. Gianfranco de Turris bizonyította (6–8. o.), hogy a könyvet Evola párhuzamosan írta politikai főművével, az *Emberék és romokkal* (1953) 1949 és 1952 között, noha később jelent meg (1961). A félreértések okai részben ugyanazok, mint az interpretációk filozófiátlanságának: kiragadások, egyéni vonzalmak és öniszólások – a mű egészére irányuló figyelem hiánya. Ide kell venni, hogy a tigrislovaglás szimbólumát eredeti tradicionális felfogásaitól függetlenül, szerzői koncepcióként nézték, a hagyományos kontextusok vizsgálata fel sem merült.

Filozófiai tekintetben üdítő kivétel Giovanni Damiano tanulmánya, aki úgy látja, nem lényegi módon, de kissé magának Evolának is változott a viszonya a tigrislovaglás

---

²³ Hadd hívjuk fel a figyelmet a *Meglovagolni a tigrist* néhány hasonlóan mély megfogalmazást tartalmazó fejezetére: 6. Az aktív nihilizmus. Nietzsche – 7. „Önmagunknak lenni” – 8. A transzcendencia dimenziója. Az „élet” és a „több mint élet” – 9. Túl a teizmuson és az ateizmuson – 16. A névtelenség kettős aspektusa – 18. Az „állati eszmény”. A természet iránti érzés.

²⁴ Lásd például 66., 68., 74., 132., 134. és 254. o.

²⁵ Marguerite Yourcenar: A teljesebb élet művészetének receptjei. In Julius Evola: *A hatalom yögája*. Id. kiad. 275. o. (Utószó)

²⁶ Lásd például Alessandra Colla – Carlo Terracciano – Omar Vecchio: *Tradizione e/o nichilismo? Letture e ri-letture di Cavalcare la tigre*. Arthos, Titus Burckhardt, Franco Giorgio Freda, Maurizio Murelli és Adriano Romualdi írásával kiegészítve. Saluzzo, 1988, Edizioni Barbarossa /Prospettive 2/.

²⁷ Filozófia alatt nem szakfilozófiát értünk. A fogalmat általánosabb értelemben használjuk, körülbelül bölcselteként, módszeres, igényes gondolkozásként és kifejtésként.

eszméjéhez. Az *Il Popolo italiano* 1957. áprilisi számában megjelent „cikkelőzetesében” még említett bizonyos kollektív lehetőségeket és politikai erőket a téma kapcsán, de az 1963-as *Cinóberösvény*ben már kizárólag személyes benső problémákkal hozta kapcsolatba.²⁸ „Nincs szó külső célokról, de még a jövőre – vagyis egy ciklus esetleges lezárulására és egy új ciklus kezdetére – sem vagyok tekintettel.”²⁹

Damiano túlmegy a filológiai érdekességeken. Véleménye szerint a tigris az idő szimbóluma, Evolánál ezen belül a modern vagy jelen koré. Mindkettő igaz. Az említett egyéni benső problémák e korszak tendenciáihoz és jelenségeihez való viszonytal kapcsolatosak, amelyeket az ember már nem tud szemtől-szemben állva legyőzni. De mi a „jelen”, „miféle jelen ez?” – kérdezi Damiano (túl az Evola által saját korában megtapasztalt, vizsgált irányzatokon és a befolyásukon). Bizonyosan nem az „örök jelen”, például a *zen* jelenléte, a tiszta lét, a „jelenlét akciója” vagy a megtestesülés isteni tudatossága. E szerző szerint a jelent és a jelenlétet ma a jövő befolyásolja. Az utópista és fejlődéselvű háttérgondolatokkal állandóan elszalasztják a jelent, lényegében a jövőnek „áldozzák” a haladás nevében. Evolánál a jelenlét nem is „prezentizmus” (*presentism* – eredetileg François Hartog kifejezése), a múlt és a jövő figyelmen kívül hagyása, azoktól való megfosztása, melyben az idő különböző minőségei, típusai vagy az eltérő generációk soha nem találkoznak egymással. Tehát nem egyfajta jelenmánia, a jelen örökkévalóvá tenni akarása (*eternalisation of the present*), mely időbeli kifejtések függvényévé teszi az örök ideákat. Damiano szerint a modern jelenfelfogás utópista-progresszionista, jelenmániás prezentista és futurocentrikus. Egyik sem jellemző Evolára, legkevésbé a jövőbe veszés, ha a nosztalgiával szemben hangsúlyozta is a jelen korszak bizonyos erőinek meglovaglását.³⁰

Damiano tanulmányának további érdeme a gyorsítás, siettetés (*acceleration*) elméleteivel kapcsolatos. Szerinte semmi nem utal arra, hogy az amúgy is vad tigris vágóját Evola szerint gyorsítani kellene. Az a véleménye, hogy e hozzáállás leginkább a baloldali forradalmak sajátossága, melyeket Evola elutasított. Létezik ugyan egy elgondolás, miszerint a hitleri Németországban, az SS köreiben is gondoltak a korszak erőinek „lefuttatására”, de erről nem tudunk semmi biztosat, és kapcsolatban állhatott a „felvilágosodás” erőivel is. A pusztá siettetés vagy gyorsítás bizonyosan elégtelen és

---

²⁸ Giovanni Damiano: The Temporality of The Tiger. Some notes on the Evolian „Riding the Tiger.” Ford. Uligango Xantio Ansprandi. *Passages. Studies in Traditionalism and Traditions*, I. évf. (2023) 153–154. o. – Evola az *Il Popolo italiano*ban közölt írás (1957), a *Meglovagolni a tigris* (1961) és *A cinóberösvény* (1963) előtt *A hatalom jogájában* (1949) és *A szexus metafizikájában* (1958) érintette a tigrislovaglás témáját, tisztán tradicionális keretek között tartva azt.

²⁹ Julius Evola: *A cinóberösvény*. Id. kiad. 239–240. o. Ez összefügg azzal, amit már említettünk: nem kell foglalkozni azzal, mi lesz a tigrissel miután kifulladt.

³⁰ Az egész bekezdés kapcsán lásd Giovanni Damiano gondolatmenetét: i. m. 154–160. o.

inkább negatívum. Carl Schmitt „*akaratlan gyorsítókról*” beszélt. Szerzőnk még tovább megy, és megállapítja, hogy a siettetésen túl a tigrislovaglásban olyan kevés humanizmus van, hogy „*nem az ember, mint az idő urának képe*”. Nem az emberi uralomról szól, az irányításról is kevésbé. „*Éppen ellenkezőleg, aki a tigrisen lovagol, az a legradikálisabb bizonytalanságban találja magát*” – írja. Ezt kell meglovagolni, ezzel kell megküzdeni. Szerzőnk az Evola által kiemelt rendíthetetlenséget nem a szilárdsággal, az uralommal vagy az irányítással, hanem az evangéliumi *estote paratival* (‘legyetek készen’ – Mt 24,44), a készenléttel azonosítja. Szerinte a tigrislovaglás egyedül önmagában hordozza a célját. Metafizikai értelemben ön-célú, akkor is, ha esetleg gyorsít (*atotelic acceleration*).³¹ Így filozófiai választ kaptunk a fentebb felvetett kérdésre, hogy a tradicionális szimbolikában miért nem jelenik meg a tigris megölése, és miért nem foglalkoztak azzal, hogy mi lesz vele miután kifulladt. De arra is, miért említette még Evola is viszonylag ritkán a tigris irányítását.

Ikonográfiai és kultikus tanulságok

A tigrislovaglás ábrázolásai a tibeti buddhizmusban a leggyakoribbak. Mahákála egy tanvédő istenség, aki tigrisen lovagol. A tigris az ő hátságállata. Gyökerei az észak-indiai *mahájána* buddhizmusba nyúlnak. Az ind-hindúk már korábban tételezték Mahákálát, így valószínűleg a „hinduizmusból” került az indiai buddhizmusba (talán Kasmírból), onnan Tibetbe, majd Kínába, végül Japánba.³² De leszármazások mindig bizonytalanok. Átvételektől függetlenül lehetnek azonos eredmények, és az átvevők sokszor hatnak azokra, akiktől átvettek. Mindenesetre az ind-hindú tantrikus, ágamikus tradícióban Mahákála jelentése még ‘Nagy Idő’, ‘Hatalmas Idő’, ‘az Idő egyetemessége’ volt. Nem egyszerűen a hordozója, a tigris volt az idő, hanem ő maga. Ráadásul az elképzelhető lehető legteljesebb idő – nem csupán egy ciklus, egy korszak. Ez fontos kultikus-szemléleti-gyakorlati tanulságot hordoz, talán a legfontosabbat. Miután az indo-tibeti buddhizmus a magáévá tette Mahákálát, a tibeti fordítás átértelmezte ‘Hatalmas Fekete’ istenséggé (*nak po csen po*).³³ A „hinduizmus” bizonyos ágaiban Mahákála viszont az, aki „feleségével”, Mahákálival együtt az idő teljessége, annak teremtője, fenntartója és megszüntetője. Benne múlik el minden idő, mivel ő maga az. Nem csak feloldja vagy elpusztítja, hanem transzcendálja az időt, a korszakokat, minden létezőt önmagába emelve. Mahákála és Mahákáli egyes ind-hindú tradíciókban maga az abszolútum. Minőség feletti, *nirguna*, ezért fekete. Mahákála Siva rettenetes arcának, Siva-

---

³¹ Giovanni Damiano saját szavai: i. m. 160–165. o.

³² Japánban a tigrisen lovagló indiai, tibeti és kínai Mahákálából Daikokuten, a szerencse és egészség egyik istensége lett.

³³ A buddhista *kálacsakra* (‘az idő kereke’) hagyomány megőrizte az egyetemes idővel kapcsolatos vonatkozásokat, de semmilyen nyomát nem találtuk benne a tigrislovaglás és a tigris szimbolikájának.

Bhairavának egyik neve, a kolosszális ellentétek és antitézisek ellenére nemkettős Siváé. Ikonográfiailag általában Mahákáli lovagol tigrisen, de női léte ellenére sokszor, később ő is az abszolútumra utal.

Mahákála Tibetben tanvédő (*dharmapála*) istenséggé vált, ahogy idővel Indiában is templomok bejáratánál, védelmező istenként látjuk. Ennek ellenére, mindenféle szelídítés nélkül megörökölte Siva-Bhairava sajátosságait a buddhizmusban, annyira, hogy a nemkettős *dharma* minden ellenségének elűzője. Ilyen értelemben védelmező, minden ellenséget távol tartó, megsemmisítő, átlényegítő.

Nem nehéz mindezzel összefüggésben látni Evola olykor tradíciókat romboló, feltétlenségre irányuló, apofatikus törekvéseit. Tudatosítanunk kell azonban, hogy a tigrislovaglás eredeti kultuszaiban, különösen az ind-hindúban, de a buddhistában is, Mahákála egy az idők teljességével, és minden méltósága ellenére a tigrisével is azonos.

A <https://heliopolisz.blogspot.com> webhelyen 2009-ben közölt írás átdolgozott változata.